

Eyðfinnur Jacobsen
Eyðfinnur Jacobsen

Vaknaður vársins songur

*Á heystbaki genta og drongur
hvørva um lyngbrúnan hól.
Feta á fjalli, eygleiðandi varðar,
syngjandi sprund, meðan silvitnisskærar
vágirnar kyssast av sól.*

Soleiðis ljóðar fyrsta ørindi av yrkingini hjá Jens Dam Jacobsen um árstíðina, sum liggur fyri framm-an. Ingolvur av Reyni legði vøkru rødd sína til hesa lívsjáltandi yrking, sum eftir mínum tykki er ein av gimsteinunum í okkara sangskatti.

Í Føroyum hava vit uppliva ein óvanliga harðbalnan vetur. Tað hevur regnað at kallauttan steðg í góðar fyra mánaðir við nógvum vindi. Ja, sjálvt nú, komið er út í hálvan mars, leikaði hann í við ódnarveðri, sum hevði við sær seinkingar og avlýsingar í ferðslu bæði á landi og sjógv og í luftini.

Vit eru helst mong, sum í vetur hava sett okkum sjálvum og øðrum spurningin, hví vit hava valt at búgva á einum stað við so ótespuligum veðri og enntá so fjarskotið frá øðrum londum?

Svarið hjá teimum flestu er ivaleyst, at her eru vit fødd og uppalld. Her búgva tey, sum góvu okkum lív og sum eru okkum kær. Her kenna vit fjøll og fjøru. Her er okkara land, og tí er og verður hetta okkara heim og bústaður.

Vit kunnu ikki krevja, at onnur, sum ikki hava henda samleika við landið og tey, sum her búgva, skilja, hví vit búgva her, og hvat tað er, sum staðbindur okkum.

Í Føroyum hava vit eitt vælferðarsamfelag, um vit máta okkum í altjóðahøpi. Ein partur av gerandis-degi okkara er at fara í onnur lond at ferðast og uppliva annað og heitari veðurlag.

Hóast landið er pinkulítið við einans fimmti túsund íbúgvum, eru vit so væl fyri á samferðsluleiðunum millum lond, at vit sjálvi eiga og reka flutnings-feløgini bæði sjóvegis og loftvegis. Henda stóða er tó ikki komin av sær sjálvari. Nei, flutningurin bæði á sjógv og á lofti var rikin av útlendskum fyrirkum, sum tó eru givnar, tí tær ikki stóðu seg í kappingini við okkara egnu flutningsfyrirkur Smyril Line og Atlantsflog.

Nú vaknaður er vársins songur, vaknar hugur og tørvur okkara av álvara at koma í onnur lond at uppliva annað og líggjari veðurlag, og at síggja og vera saman við øðrum fólki fyri at savna saman styrki til at taka næsta vetrartørn. Hesum tørvi fólksins er tað umráðandi hjá flutningsfeløgnum at duga at skipa sitt virksemi eftir.

Nú hoyrist, at Atlantsflog hevur fingið sær útlenska hjálp til at leggja sitt virksemi til rættis. Sum føroyingur má eg finna meg í, at eitt føroyskt felag tekur slíka avgerð. Men, sum føroyingur má eg eisini hava rætt til at ivast í, um tað er rætt at spyrja útlendingar um, hvussu virksemið skal leggjast til rættis heldur enn tey, sum eru kundar og lívsgrundarlagið hjá felagnum - føroyingar.

Gott vikuskiftið.

Serføroyskt stavrað?

Ólavur Hátún

Heilt frá tí, at útlendingar í 1840-árunum lögdu seg útí, hvussu vit skuldu stava okkara móðurmál, hevur tann hugburður verið darvandi fyri natúrligu málmenning-ina, at okkara másligi veru-leiki ikki skuldi kunna viður-kennast sum fullførur, men mátti snikkast til við ymsum átøkum.

Tað nýggjasta er hetta, at c, q, w, x og z skulu rekast burtur úr tí stavrað, sum alt tað tilkomna fólkið hevur í sínum hugaheimi, og tað er tað nýggja Málráðið, sum

nú hevur lagt harðliga út til hesa broyting.

Hugaligt var tað, tá lands-stýrismaðurin í mentamálum Bjørn Kalsø tók stig til at fáa sett eitt fjølment málráð um-boðandi ymisk sjónarmið, sum millum ár og dag hava verið frammi um okkara másligu viðurskiftir. Men lítið batar tað, um skipan-arlagið hjá nevndini ikki er demokratiskt. Við tí innliti, sum vit m.a. av samrøðu í Sosialinum herfyri við Jon-hard Mikkelsen hava fingið um ta støduna, er orsök til íva. Av teim 11 ráðslimunum mynda teir 5 eina starvs-nevnd, sum sínámillum viðger aktuel mál, tekur støðu og leggur kós til loysnir, áðrenn hini 6 – teirra millum tveir av okkara fremstu ling-vistum - koma til orða og frá byrjan fáa lýst sína sann-føring og tilráðing.

Sera ynskiligt er tað tí, at landsstýrismaðurin endur-skoðar arbeidssetningin hjá Málráðnum, um vit skulu kunna hava álit á ráðnum til

komandi uppgávur so sum t.d. at taka endaliga støðu til landalæruheitini og onnur átrokandi stórmál, eitt nú at endurskoða okkara torføru rættskriving, áðrenn hugsað verður um eina stavsetingar-orðabók, ið sum skilst er á dagsskrá.

Omanfyri nevndu stavir vóru ikki í fornorrønari stavseting, tað vita vit. Men øll mál eru fyri ávirkan utt-anífrá og laga seg til nýggjar umstøður,uttan at tey av teirri orsök eru í vanda fyri at missa fótafesti sum sjálv-støðug mál. Sjálvandi ber tað til at doyppa Victor um til Viktor - ella kanska Viktur, sum jú sær føriskari út -,lata Carlsson vita, at nú skal hann eita hann Karlsson, skifta Wilhelm út við Vilhelm og Wilkinson við

Vilkinson. Soleiðis eru tað eisini so mong innlænt orð og heitir, sum hava fing-ið norrønari dām við bert at nýta upprunaliga stavaúr-valið. Men í øðrum førum ber ikki til – sum t.d. at tosa um

S-dur í staðin fyri C-dur og at ráða fólki til at fáa sær nóg mikið av s-vitaminum.

Sjálvandi skulu vit røkja okkara mál væl og byggja borð fyri báru, um ágangurinuttanífrá er ov meinur, so-leiðis sum vit komu fyri við dansktmæltum skúla í næst-an heila øld, og soleiðis sum tað nú leikar á við enskari ávirkan. Ávís málreinsan, purisma, er ikki av tí illa, men vit eiga at ansa okk-um, at vit ikki gerast máls-ligir heimføðingar – kanska í søgubókum fara at lesa um persarakongin Serkses (Xerxes) ella móti sumri at leggja ætlan um at fara suður til Veyls (Wales) at ferðast.

Sum partur av og við støð-ugum samskifti við Vestur-heimin hava vit bara fyri-mun av, at okkara børn enn sum áður til fulnar læra sitt A-B-C.

Georg L. Petersen og storkurin

Heðin Mortensen *borgarstjóri*

Georg L. Petersen, journal-istur, hevur eina grein á Por-talinum mánadagin, sum er sjáldsama misvísandi, og sum eg tí kenni meg noyddan at gera viðmerkingar til.

Ofta verður tikið til søg-una um hin unga lesandi úr Randers, tí hann var so púra

sannførdur um, at hann kundi prógva, at storkurin kemur við nýføðingunum: Tí alt meðan talið av storkum minkaði í stórum, minkaði eisini talið av nýføðingum.

Øll vita, at uppáhaldið hjá hinum unga lesandi er tað reina tvætl. Á sama hátt er við tí, sum Georg L. Petersen skrivur.

Í greinini kemur hann til, at tá Tórshavnar kommuna ikki hevur neyv yvirlit yvir akfør hjá kommununi fleiri ár aftur,so merkir tað, at komm-unan ikki ánaði, hvussu nógv akfør kommunan átti eitt ávíst tíðspunkt.

Sjálvsagt veit Tórshavnar kommuna, hvussu nógv ak-før kommunan eigur, og tað visti kommunan eisini bæði í 2005 og í 2010.

Tað, sum Georg L. Petersen herfyri bað kommununa um

innlit í, vóru yvirlit frá eldru árum. Hann fekk at vita, at kommunan ikki hevur tey. Men tað merkir ikki, at kommunan ikki hevur havt yvirlit fyri undanfarin farin ár. Yvirlit yvir akfør og maskinir vórðu nevnliga dagførd so hvørt, og eru tí ikki goymd fyri hvørt árið sær.

Hesi yvirlit verða brúkt í sambandi við ognarskjalfest-ing m.a. at nýta í tryggingar-samanhangi, og til at geva verkstaðnum yvirlit yvir, hvørji rakstrarstøð, ið ymisk akfør og maskinur hoyra til, hvussu nýtslan er, og um møguleikar fyri effektivari nýtslu við at rakstrarstøð kunnu hava felags amboð og maskinur.

Men heldur enn at spyrja um hetta, ger Georg L. Petersen sína egnu marg-

háttligu niðurstøðu á sama hátt sum við søguni um storkin: Tá kommunan hevur ikki eldri yvirlit at lata innlit í, ergo visti kommunan ikki, hvussu nógv akfør hon hevði.

Georg L. Petersen hevur í longri tíð roynt at mana eina mynd fram um, at í Tórshavnar kommunu er einki skil á. Tað hevur hann fullan rætt til. Men sum við storkinum og barnatalinum, so er minsta krav, at hald er í tíðindunum og ikki minst niðurstøðunum, hann borðreiðir við.

Tað hevur hann ongan-tíð.

